

Fólksins boðberi í níti ár



Tveir gamlir kenningar í fýroyska miðlaheiminum: Johnsigurd Johannesen og Jóhann Mortensen, sum báðir byrjaðu sína yrkisleið sum blaðmenn á Sosialinum



Randi Jacobsen við einari av fyrstu teldunum á Sosialinum. »Teldutiðin« á Sosialinum byrjaði í 1988

Bethuel Jensen hevði tá prentað blaðið í eitt heilt ár uttan at fáa løn. Tað endaði við, at hann yvirtólk prentsmiðjuna. Flokkurin skyldaði honum so nógvar pengar, at teir vildu lata honum pressuna í staðin. Hann fekk eisini rokskapin og raksturin av blaðnum at umsita fyri flokkin.

Hetta fór fram í 1931, og Bethuel Z. Jensen bygdi sær hús til prentsmiðjuna í Jónas Broncksgøtu í Havn.

Blaðið flytur á Heygsbreyt

Tað gekk so mikið væl hjá Bethuel Jensen, at hann eftir fáum árum kundi lata Javnaðarflokkinum blaðið aftur at umsita. Tá tók Jákup í Snikkarastovu roknskapin at umsita, og sonurin Karbech, prentaði blaðið á prentsmiðjuni hjá Bethuel.

Sosialurin varð prentaður á prentsmiðjuni hjá Bethuel Z. Jensen fram til 1943. Tá flytir blaðið á Prentsmiðjuna hjá Arnold Øster. Karbech hevði havt ringa heilsu og noyddiast at gevast at arbeiða.

Men hann kom fyri seg eftir sjúkralegu í Danmark, og heimafturkomin keypti hann Prentsmiðjuna á Heygsbreyt í 1954. Hetta var prentsmiðja, sum Grækaris Hansen, Milliónerurin, hevði bygt í 1932. Hann hevði leigað prentsmiðjuna til Tingakross í nøkur ár. Síðani hevði Leif Waagstein keypt prentsmiðjuna og givið út Dagblaðið fyri Vinnuflokkin. (Fólkaflokkinn).

Tað var eitt nýtt tíðarskeið fyri Sosialin, sum byrjaði í 1954, tá Karbech hevði keypt prentsmiðjuna hjá Dagblaðnum.

Í 1964 keypti Sosialurin prentsmiðjuna frá Karbech. Villi Sørensen hevði verið baðstjóri á Sosialinm síðani 1952 og var eisini framveigs, tó at hann búði í Klaksvík.

Í 1974 hendir aftur ein broyting, tá Sosialurin keypti eina lítla pressu, sum kallast ein veingjaaumat. Hendan varð nýtt til at prenta smærri prentlutir við, og var hetta seinasta prentarbeiði við blýggi, sum varð gjørt á prentsmiðjuni á Heygsbroyt.

Sama ár, 1974, keypir Javnaðarflokkin húsini í Sjúrdargøtu 9. Har húsaðist

Sosialurin til hann flutti út á Argjar í mars 1982.

Nýggj tøkni nýggjar avbjóðingar

Um hetta mundið – í 1974 – varð ásaðnað, at off-set teknikkurin var framtíin innan blaðútgávu, og at tað var ikki var ráðiligt at útbýggja prentsmiðjuna á Heygsbreyt, sum hevði slitnar ótíðarhóskandi maskinum. Tó høvdu teir á gomlu prentsmiðjuni keypt eina nýggja setmaskinu og innrættað myrkakamar, sum krevst til off-set teknikk, og hetta var flutt oman í húsini í Sjúrdargøtu.

Tá Sosialurin nú ikki longur varð prentaður á egnarði prentsmiðju, vóru filmar gjørdi av blaðnum, tá tað var umbrotið, og hesir vóru koyrdir oman á Dimmalætting, sum prentaði blaðið.

Dimmalætting hevði tá keypt rotationspressu, sum tá og enn er tøkkin, sum prentar bløð.

Í 1977 keypti Einar Joensen prentsmiðjuna á Heygsbreyt frá Javnaðarflokkinum.

Saman við off-set tøkkin kom eisini ein ávís journalistisk menning av Sosialinum. Á fyrsta sinni vórðu blaðfólk sett í starv og fólk at selja lýsingar.

Sosialurin kom um hetta mundið út tvær ferðir um vikuna, mikudag og leygardag. Ynski var um at fáa trýggjar útgávur, og fleiri ferðir varð tosað við Dimmalætting um tað. Men tað bar ikki til, varð sagt á Dimmalætting. Teir kláraðu bara at prenta blaðið tvær ferðir um vikuna.

At hetta bara var ein undanfærsla – og at Dimmalætting við einastu rotationspressu hevði ein kappingarfyrirmin, vistu tey væl á Sosialinum. Tí varð farið undir at fyrireika keyp av egnari pressu.

Máttu uttanlands at fígga

Vóru teir trekir á Dimmalætting at prenta fleiri útgávur av Sosialinum, so vóru peningastovnarirnir í Føroyum ikki blíðari. Eingin vildi fígga eina iløgu í prentsmiðjuna hjá Sosialinum. Tí varð farið til Danmarkar at finna fígging, og

tá bar til. Leygardagin 6. mars í 1982 kom fyrsta útgávan av Sosialinum, sum varð prentaður á egnari prentsmiðju á Argjum. Tá hevði Sosialurin keypt trý verk av Goss Community rotationsprentmaskinum úr Amerika, sum vóru sama slag, sum tær ið Dimmalætting hevði. Seinni keypti Dagblaðið eisini sama slag prentmaskinur, so í áttatiárunum vóru trýggjar finar prentsmiðjur á trimum politiskum bløðum, sum hvør sær kundu prenta øll bløð í Føroyum og meira afturat. 14. September hevði eisini sína egnu prentmaskinur, um enn ikki so fin, sum hinar.

Soleiðis var samstarvslagið millum bløðini – ella kanska serliga millum flokkarnar.

Nú bar til hjá Sosialinum at prenta so nógvar útgávur, sum tey sjálvi vildu. Í fyrstu syftu kom blaðið nú trýggjar ferðir um vikuna – og prentast kundu 24 síður í senn. Men sløk átta ár eftir, at blaðið flutti í nýggju hølina á Argjum við nýggju prentsmiðjuni, so gjørdur tey av at koma út fimm ferðir um vikuna.

Lesarar og lýsarasar tóku væl ímóti, og tað gekk væl hjá blaðnum hesini árin.

Miðskeiðis í nítiárunum gjørdist tørvurin á at prenta í litum so stórir, at tað var av álvara farið undir fyrireikingar til at keypa eina nýggja prentsmiðju.

Dimmalætting hevði útbýgt sína prentsmiðju og prentaði í litum – og tann 26. juni í 2000 samdust Sosialurin og Dimmalætting um at leggja prentsmiðjurnar saman í eina, sum skuldi halda til í prenthøllini hjá Dimmalætting. Hon varð nevnd Prentmiðstøðin. Maskinurnar hjá Sosialinum vóru fluttar niðan á Háls, og nýggja prentsmiðjan útbýgd enn meira.

Flyta í Vágsbotn

Hølini á Argjum, sum í 1982 vóru nýggj og stásilig, vóru knapt so væl egnað, tá vit vóru farin um aldarmóti. Nýggja tøkkin kravdi meira av telduútgærð. Sama ár sum prentsmiðjurnar vórðu lagdar saman, var øll framleiðslan hjá Sosialinum gjørd talgild, tað vil siga, at alt blaðið nú varð

gjørt á teldu, skrivning, umbróting og myndaviðgerð.

Í 2004 fær Sosialurin møguleikan at leiga handilshúsin hjá Valdemar Lützen í Tórsgøtu í Havn – og eftir umvælingar í hálvt ár letur Sosialurin upp Miðlahúsið 15. apríl í 2005.

Gamla floksblaðið hjá Javnaðarflokkinum er nú vorðið rættiliga stórt og fingið ein týðningarmiklan leiklut í samfelagnum. Hetta sampakkar illa við politiska tilknýti, sum leiðsla og starvsfólk heldur ikki eru so fegin um. Javnaðarflokkin er heldur ikki so fegin, tí hann fær ikki sín boðskap so væl ígjøgnum, sum hann gjørdi í gomlum døgum – og flokkurin kemur til ta niðurstøðu, at tað als ikki loysir seg hjá flokkinum at eiga at blaðið. Tey hildu, at aðrir flokkar høvdu lættari at koma framat í floksblaðnum, og nakað var um tað. Starvsfólk á blaðnum lótu mangan mótstøðufólk hjá Javnaðarflokkinum sleppa framat fyri at hava eina ávísa javnvág í politiska tíðindaflutninginum.

Hetta endar við, at Javnaðarflokkinur setur blaðið til sølu. Og á sumri í 2006 keypir nýstovnaða P/F Miðlafelagið, sum leiðsla og starvsfólk í Miðlahúsinum hava stovnað, Sosialin frá Javnaðarflokkinum fyri 10 milliónir krónur.

Sosialurin var ein góður handil

Sosialurin er komin út øll árin uttan steðg. Hóast ráðini mangan ikki vóru tey stóru, og hóast flokkurin – og ikki minst stuðlar hjá flokkinum, mangan máttu spaða pengar til.

Í 1993 var støðan so hættislig, at blaðið var um at fara á húsagang. Í flokkinum vann hugsanin um at lata blaðið halda fram. Tí setti flokkurin eina millión í nýggja partafelag at reka blaðið.

13 ár seinni seldi flokkurin somu feløg fyri 10 milliónir krónur.

Ein sera góð og skilagóð iløga, má sigast. Tí hon rentaði við 1.000 prosentum.